

פרוטוקול מס' 76

מישיבת ועדת הכנסת
מיום א', ו' בטבת תשל"א - 3.1.71, בשעה 12.15

נ כ ח ו :

חברי הוועדה:

י. ישעיהו - היו"ר
ר. אהזי
ס. ביבי
ז. המר
א. זילברברג
י. נבון
ס. נסים
א. רוזיאל-נאור
י. דפאל

מוזמנים:

ח. ליאור - מזכיר הכנסת
ז. שר - יועץ משפטי של הוועדה
א. בר-זכאי - יועץ משפטי

מזכירת הוועדה: מ. ברפי

רשמה: ז. דינגלר

- סדר-היום:
- א. בקשת חברה-הכנסת רוזיאל-נאור לדון מחדש על פירוש סעיף 122;
 - ב. שחרור הצעת חוק התקציב לשנת 2-1971 מחובת ההצחה על שולחן הכנסת יומיים לפני הקריאה הראשונה;
 - ג. סימן ב / הדיון בפעולות המשרדים ובמדיניותם;
 - ד. סדרי הדיון בתקציב משרד הבטחון;
 - ה. מכתבו של חבר-הכנסת המר בשאלת הקמת ועדה לטיפול בעניין יהודי ברית-המועצות;
 - ו. השגות לתיקון תקנון הכנסת ולתיקון פרק הצעות לסדר-היום;
 - ז. מכתבו של חבר-הכנסת נסים בדבר מתן תשובת שר במכתב, בדיון בהצעות חוק של חברי-הכנסת.

אני פותח את הישיבה.

היו"ר י. ישעיהו:

א. בקשת חברת-הכנסת רזיאל-נאור לדון מחדש על פירוש סעיף 122

א. רזיאל-נאור: ההחלטה שקיבלה ועדת הכנסת מיום 29.12.70 בשעה 15.00, בה נאמר שההצבעה על הצעת

אי-אמון תקינים בו ביום עם סיום הדיון המדיני ולא בישיבה הרגילה הקרובה, שלא באותו יום שהוצעה - ההחלטה הסתמכה על סעיף 122 של התקנון - מעוררת ספיקות רציניים: א) לגבי הפירוש שניתן לפירוש זה; ב) לגבי מפרשי סעיף זה. אסתפק באמידה זו.

אני מבקשת שנדון מחדש על פירוש סעיף 122 של התקנון. אני מבקשת שהדיון יהיה בהקדם.

היו"ר י. ישעיהו:

ההחלטה היתה חד פעמית ולא קבענו בענין זה הלכה לדורות; באשר לפירוש של סעיף 122 - תהיה לנו אפשרות לברר את הסעיף.

ב. שחרור הצעת חוק התקציב לשנת 1971-72 מחובת ההנחה על שולחן הכנסת יומיים לפני הקריאה הראשונה

מובן מאליו ששר האוצר נושא את נאום הפתיחה ביום הנחת הצעת חוק התקציב על שולחן הכנסת. כדי למנוע ספק בכך עלינו להחליט על שחרור הצעת חוק התקציב מחובת ההנחה על שולחן הכנסת יומיים לפני הקריאה הראשונה. אני מקווה שאין התנגדות לכך.

הוחלט:

בהתאם לסעיף 87(ג) של התקנון, לשחרר את הצעת חוק התקציב מחובת ההנחה על שולחן הכנסת יומיים לפני הקריאה הראשונה.

היו"ר י. ישעיהו:

ג. סימן ב / הדיון בפעולות המשרדים ובמדיניותם

סעיף 13:

יש התנגדות, תרעומת ואי השלמה עם ההחלטה שקיבלנו בישיבה האחרונה לגבי שתי נקודות בסעיף 13. א) שוועדת הכנסת תחליט שהדיון בפעולות של מספר משרדים יתקיים בכנס הקיץ או בכנס החורף. יושב-ראש הכנסת רואה ענין זה כענין של קביעת סדר-היום והרי סעיפים 30(א) ו-31 קובעים שסדר-היום לישיבות הכנסת ייקבע על-ידי יושב-ראש הכנסת על-פי הצעות הממשלה. יושב-ראש הכנסת סבור שיש להתאים סעיף זה לאמור בסעיפים האחרים; מתבקשת רביזיה להחזיר את הסמכות לידי יושב-ראש הכנסת; ב) השמטת המלים: "וכן הגדולה שבסיעות האופוזיציה". החברים היו נרגשים בענין זה ורצוני להציע נוסח כזה: שהענין ייקבע ביזמתו של יושב-ראש הכנסת בהתחשב עם המלצת הממשלה, או סיעה מסייעות הכנסת.

י. בבנין: די לגייס ימי לדון מחדש בנושא אם יושב-ראש הכנסת מצא זאת לנכון; אך אני מציע

שבמקום רביזיה ייאמר: עיון מחדש.

ה צ ב ע ה

מי בעד עיון מחדש בסעיף 13 - רוב

נגד - אין

הוחלט: לעיין מחדש בסעיף 13.

היו"ר י. ישעיהו:

ההצעה כפי שנתקבלה בישיבה הקודמת היא: "על אף האמור בסעיפים 12(ג) (ד) רשאית ועדת הכנסת להחליט שהדיון בפעולות של משרד או מספר משרדים מן המנויים בסעיף 12(ג) יתקיים בכנס הקיץ, וכן שהדיון בפעולות משרד או מספר משרדים מן המנויים בסעיף 12(ד) יתקיים בכנסת החורף של הכנסת."

יושב-ראש הכנסת מציע שייכתב: "רשאית להמליץ בפני יושב-ראש הכנסת", או "לפנות ליושב-ראש הכנסת".

ג. ארזי:
 התקנון הקודם קבע שוועדת הכנסת תחליט
 אילו תקציבים יידונו בקיץ ואילו -
 בחורף. ההצעה כפי שהקריא אותה היושב-ראש היא גמישה יותר וטובה
 יותר מהקודמת.

במתכוון קבענו שוועדת הכנסת תחליט
 על-מנת לתת אפשרות לכל הסייעות, כולל הסייעות האופוזיציוניות היושבות
 בוועדת הכנסת, להציע את הצעותיהן לגבי הסדר של הדיונים במשרדים
 השונים. אם נעביר את הסמכות ליושב-ראש הכנסת אז כל סיעה תצטרך לפנות
 ליושב-ראש הכנסת ויושב-ראש הכנסת יתחשב או לא יתחשב בהצעתה. הרבה
 יותר מכובד שהחלטה תהיה בוועדת הכנסת המייצגת את כל הסייעות.

א. רוזיאל-נאור:
 אין כל פגיעה בסמכויות יושב-ראש
 הכנסת והסגנים לגבי קביעת סדר-היום;
 אבל למען הפחת רוח חיים בכנסת, אחד האמצעים שהכנסת צריכה להיות
 מעוניינת בהם הוא לתת יותר פעילות לאופוזיציה. אינני חושבת שוועדת
 הכנסת יכולה לבוא במקום "הגדולה שבסייעות האופוזיציה", כי ועדת
 הכנסת מורכבת לפי אותו המפתח שמורכבות הוועדות האחרות ובכל ועדה
 יש רוב מספיק כדי להכריע לפי רצונה של הקואליציה; על כן באה הדרישה
 להכיר בזכותה של האופוזיציה לחוות דעתה אילו משרדים יקבעו לדיון
 בקיץ ואילו בחורף, לפי נקודת ראותה של האופוזיציה שגם לה יש מה
 להגיד בארגון חיי הכנסת.

אני מבקשת לדחות את ההצבעה לגבי סעיף
 זה ליום ג', כי ביום א' נעדרים מרבית חברי הוועדה.

היו"ר י. ישעיהו:
 רצוני להניח את ההצעה על שולחן הכנסת,
 כי מחד פותחים בדיון על הצעת חוק
 התקציב ורק פרט זה נשאר להכרעה.

ח. ליאור:
 השינויים המוצעים מכוונים לשנה הבאה,
 כי הצעת חוק התקציב כבר הודפסה.

ה צ ב ע ה

נעדר השארית הסמכות בידי יושב-ראש הכנסת והסגנים
 ולא בידי ועדת הכנסת - 1

נגד - רוב

הוחלט: 13. על אף האמור בסעיפים 12(ג) ו-12(ד)
 רשאית ועדת הכנסת להחליט שהדיון
 בפעולות של משרד או מספר משרדים מן
 המנויים בסעיף 12(ג) יתקיים בכנס
 הקיץ, וכן שהדיון בפעולות משרד או
 מספר משרדים מן המנויים בסעיף 12(ד)
 יתקיים בכנס החורף של הכנסת.

א. רוזיאל-נאור:
 רצוני להסתייג. אני מבקשת לברר אם
 קיימת אפשרות להסתייג.

ז. שר:
 הדרך היחידה היא להעלות את ההצעה שוב
 בוועדת הכנסת.

היו"ר י. ישעיהו:

ד. סדרי הדיון בתקציב משרד הבטחון

רצוני להביא לתשומת ליבכם את המכתב
 שכתבנו לשר האוצר בענין סדרי הדיון בתקציב משרד הבטחון ואת תשובתו.

כתבתי מכתב לשר האוצר, פ. ספיר, בזו
 הלשון: "ועדת הכנסת דנה לאחרונה בענין סדרי הדיון בתקציב והחליטה,
 בין היתר, כי תקציב הבטחון יידון בקריאה ראשונה, שניה ושלישית בוועדת
 הכספים וועדת החוץ והבטחון כוועדה משותפת, והוועדה המשותפת רשאית
 לבחור ועדת משנה לבירור נושאים בתקציב בקריאה שניה (הנוהג עד כה היה

היו"ר י. ישעיהו:

שהדיון התקיים בקריאה ראשונה בישיבה משותפת של שתי הוועדות הנ"ל; בקריאה שניה - בוועדת משנה המורכבת משתי הוועדות הנ"ל; בקריאה שלישית - בוועדת הכספים בלבד). לוועדה נאמר כי הצעת חוק התקציב לשנת 1971/72 שכבודו עומד להגיש לכנסת בשבוע הבא, כוללת הוראה שלפיה: "חלוקתו של תקציב הבטחון ל סעיפי משנה ולפרטי הוצאה, תיקבע על-ידי ועדת הכספים, על-פי הצעת הממשלה". כדי שלא ייווצר ניגוד בין הצעת הממשלה לבין החלטתה של ועדת הכנסת, כבודו מתבקש לדאוג לכך שיוכנס תיקון בהצעת חוק התקציב שיהיה תואם את החלטת ועדת הכנסת כאמור לעיל.

שר האוצר השיב לנו במכתבו: "קיבלתי את מכתבך מ-27.12.70 בענין סדרי הדיון בתקציב הבטחון. השינוי המוצע הינו שינוי עקרוני, לעומת המצב הקיים לא רק בשל עצמו אלא בשל תקדים. יהיה איפוא צורך לקיים דיון יסודי בענין בממשלה. אין אני רואה אפשרות לקיים את הדיון בימים הספורים שנותנו עד הנחת החוק על שולחן הכנסת ביום ב' הקרוב. למותר לציין גם את הקשיים הטכניים בהכנסת התיקון המוצע. חוק התקציב כבר הודפס ונכרך ומוכן להנחה על שולחן הכנסת."

משתמעת מתשובתו של השר אי השלמה, אך אין הוא מערער באופן ברור וחותר. למעשה לגבי השלב הראשון אין כל שינוי מהבוהג הקודם, השינוי הוא רק לגבי השלב האחרון. - הקריאה השלישית.

למעשה התיקון יהיה לגבי השנה הבאה.

ה. מכתבו של חבר-הכנסת המר בשאלת הקמת ועדה לטיפול בענין יהודי ברית-המועצות

חבר-הכנסת המר כתב מכתב בזו הלשון: "לאור התגברות הרגשות הלאומיים בקרב יהודי ברית-המועצות וזיקתם הגוברת והפעילה כלפי מדינת ישראל, ולרובל הגל המסתמן של מסע דיכוי נגד יהודי ברית-המועצות, שראשיתו במשפט לנינגרד, נראה לי שיש צורך בסיקוח צמוד יותר של הכנסת על הפעילות הממלכתית הנוגעת ליהדות ברית-המועצות, הן באשר לפעולות בתור המדינה, והן באשר לפעולות הנעשות על-ידי יהודי התפוצות, ומדינות העולם. וכן באשר למדיניות המכוונת את תוכן "שדורי ישראל" ליהודי ברית-המועצות, מדיניות הפרסום של המכתבים הגלויים של יהודים מברית המועצות המבקשים לצאת לישראל, או מותרים על בתינות הסובייטית - והן באשר ליתר מישורי הפעולה וזרועות הביצוע של הנושא - וזאת על-ידי בחירת ועדה קבועה שתתעסק ותפעל בנושא זה בלבד. קיימות מספר אפשרויות לכך, ואני מציגן להלן: (1) על-פי תקנון הכנסת, סעיף 12(ב): "הכנסת ושאיית לבחור מזמן לזמן ועדות קבועות נוספות" על תשע הוועדות הקבועות שלה; (2) או, לחילופין: "ועדת החוץ והבטחון, יכולה להקים מתוכה ועדת משנה קבועה לטיפול בנושא זה, שתעביר אליה את כל סמכויותיה לגבינו; (3) או, גם: הכנסת תבחר, לפי הצעת ועדת הכנסת, ועדה לענין יהודי ברית-המועצות (על-פי סעיף 16 לתקנון הכנסת) שדינה לכל דבר, כדין ועדה קבועה". דומני שעלינו לעשות זאת מיד, ואבקש להביא זאת לדיון בוועדה בישיבה הקרובה.

בהעדרו של חבר-הכנסת המר העירוני, ואני חוזר עתה על הערתי בנוכחותו. אני משמיע הערתי ברוח טובה, כי חבר-הכנסת המר הוא חבר כנסת צעיר בכנסת. המכתב הגיע אלי לאחר שהתפרסם בעתונים. אפילו לו הגיע המכתב יום לפני פרסומו בעתונים לא הייתי רואה בזה סדר טוב שחבר ועדה המציע הצעה בוועדה מפרסם אותה בעתון.

המר: אני מקבל את הערת היושב-ראש.

לגופו של ענין: נושא יהודי ברית-המועצות ילך ויתפוש יותר מחשבה ויצריך פעולה ותשומת-לב מיוחדת של המדינה. יש לטפל לא רק במקרים חמורים, אלא ללוות את הענין דרך קבע ולא במחלקה חשאית של הממשלה, אלא בוועדה גלויה. היה חשוב שהכנסת, כאיזה אופן שהוא, תגרום לכך שיהיה פיקוח ציבורי על הנושא הזה. הדבר יתן תשומת לב קבועה על הענין. יימסר דו"ח של הוועדה, העם ידע על המדיניות ובאמצעות הכנסת תישמע דעת העם בנושא.

ז. המר:

האפשרות השניה היא שוועדת החוץ-והבטחון תבחר מתוכה ועדת משנה קבועה לטיפול בנושא - אפשרות זו אינה רלבנטית לוועדת הכנסת ויש להעלותה בוועדת החוץ-והבטחון.

האפשרות השלישית היא שתיבחר ועדה קבועה, נוסף על תשע הוועדות הקבועות בכנסת, אשר תדון בנושא. הכנסת רשאית לבחור מזמן לזמן ועדות קבועות נוספות.

י. נבון:

אני מביע תמיכתו שתקום ועדת משנה של ועדת החוץ והבטחון, בהתאם לסעיף 14 של התקנון. חבר-הכנסת המר יכול לבקש חבר מסייעתו שיעלה הצעה זו בוועדת החוץ והבטחון. נושא יהודי ברית המועצות הוא נושא מורכב מאוד ובוועדת החוץ והבטחון אנו שומעים דיווחים על הנושא מדי פעם בפעם.

היו"ר י. ישעיהו:

הועלתה הצעה בוועדת החוץ-והבטחון להקים ועדת משנה לנושא יהודי ברית-המועצות, אך כל החברים רצו להשתתף בה.

א. רוזנאל-נאור:

אני מציעה לחבר-הכנסת המר למשוך הצעתו בחזרה. כל ענין יהודי ברית-המועצות צריך להיות גלוי ופומבי ככל האפשר וחס וחלילה להקים ועדה. ברגע שמוקמת ועדה יש לה חיים משלה - יש להתחשב בדעת כל חברי הוועדה, יש המלצות של הוועדה וכל הדיון מתקנה על ידי זה. אם הגענו לאיזה שהוא דד בעולם בענין ברית-המועצות היה זה בזכות ההד הפומבי ולא בגלל ועדות. ודאי קיימת ועדה חשובה המטפלת בנושא זה. כל זמן שהענין היה חסוי בצילן של ועדות לא היה דיון פומבי. אם רוצים אנו השפעה והד בעולם חייבים לקיים דיון בכנסת. אם ועדת החוץ-והבטחון תמצא לנכון להטיל על פלוני ואלמוני מחבריה לסגל בנושא היא תעשה זאת ללא תיווכו.

א. זילברברג:

נעשה דבר טוב אם נקים מסגרת מסויימת שתטפל בנושא יהודי ברית המועצות ותהווה כתובת לכל מי שיש לו מה להגיד בנושא, שיוכל לפנות אליה. היו זמנים שחשבו שאסור לדבר בנושא זה, אך עתה המלחמה היא גלויה לחיים או למות. צריך שתהיה כתובת בכנסת אליה יוכלו לפנות. אינני שולל הקמת ועדת משנה של ועדת החוץ והבטחון, אך שתהיה כתובת ידועה שאנשים יוכלו לפנות אליה.

י. רפאל:

חבר-הכנסת זילברברג דיבר על כתובת לטרוצ'קית, זה דבר אחר. מבחינת חלוקת התפקידים נושא זה שייך לוועדת החוץ-והבטחון, ובמשרדי הממשלה מטפל בנושא משרד ראש הממשלה. ועדת החוץ-והבטחון הקדישה לנושא כמה וכמה דיונים חשובים ומפורסמים ולאז דוקא כאשר היו העניינים מאוד אקטואליים. כאשר היינו בשבועות האחרונים עדים לכל התגובות בעולם בקשר למשפטים בליביצ'גורד שמתים מאוד לראות שהאינפורמציה שנמסרה לנו בוועדה נתאמתה. כל התגובות שהיו בעולם לא נעשו מעצמם, אלא שהיה מישהו שאירגן אותן. מטפלים בנושא אנשים רציניים וברצינות.

אני מציע שתוקם ועדת משנה של ועדת החוץ והבטחון שתלווה את הענין מקדומי. דעתי היא שאין מקום לוועדה נוספת מחוץ למסגרת של ועדת החוץ והבטחון לדיון בנושא, כי אז הדיון לא יהיה אותו דיון כפי שיהיה בוועדת החוץ-והבטחון.

ד. ארזי:

יש כתובת ציבורית לענין וקיימת הכתובת של הכנסת. אינני יודע אם מותר להמליץ לפני ועדת החוץ-והבטחון על הקמת ועדת משנה, זהו עניינה של ועדת החוץ והבטחון.

אני תומך בהצעת חבר-הכנסת נבון שמי שירצה בהקמת ועדת משנה יפנה באופן ישיר לוועדת החוץ-והבטחון, או באמצעות חבר בוועדת החוץ-והבטחון. ויעלה את ההצעה שם.

ז. המר:

אני מעדיף שתקום ועדת משנה בהרכב מקביל לחברים המיוצגים בוועדת החוץ והבטחון, כי ועדת החוץ והבטחון עמוסה והעדיפות הראשונית שלה היא לגבי המזרה התיכון. אם תקום ועדת משנה אשר תשב פעם בשבוע היא תחשוב יותר

ז. המר:

על הנושא, תפקח יותר ותדריך יותר. העניין יקבל דגש גם בעם, גם בברית-המועצות וגם בציבור. ועדה לעניינים מסויימים לתקופה מסויימת לא תפגע בכבוד הכנסת ולא בכבוד ועדת החוץ-והבטחון.

היו"ר י. ישעיהו: אנו נחליט שהוועדה סבורה שהנושא שייך לוועדת החוץ והבטחון ואין צורך בהקמת ועדה מיוחדת.

ז. המר: אני מבקש לערוך הצבעה.

ה צ ב ע ה

בעד החלטה שהנושא שייך לוועדת החוץ-והבטחון ואין צורך בהקמת ועדה מיוחדת - רוב

בעד הקמת ועדה מיוחדת - 1

הוחלט: נושא יהודי ברית-המועצות שייך לוועדת החוץ-והבטחון ואין צורך בהקמת ועדה מיוחדת.

ד. השגות לתיקון תקנון הכנסת ולתיקון פרק הצעות לסדר-היום

היו"ר י. ישעיהו: אני מציע שחברי הוועדה שיש להם השגות לתיקון תקנון הכנסת והשגות לתיקון פרק הצעות לסדר-היום ינמקו את השגותיהם בישיבה זו, וביום ג' נזמין את חברי-הכנסת שאינם חברים בוועדת הכנסת, שיש להם השגות, לנמק את השגותיהם; לאחר מכן נערוך דיון על ההשגות ונצביע עליהן.

י. נבון: אני מציע לדון בהשגות בהשתתפות כל בעלי ההשגות, כדי לחסוך בזמן.

ר. ארזי: מוטב שהדיון על ההשגות יהיה לגבי כל סעיף וסעיף בהשתתפות כל בעלי ההשגות.

ז. שר: לבעלי ההשגות שאינם חברים ועדת הכנסת יש זכות לשמוע גם את הדיון על אותו סעיף - סעיף 127(ב) של התקנון.

הוחלט: לקיים את הדיון על ההשגות ביום ג' ולהזמין לישיבה את כל בעלי ההשגות.

ז. מכתבו של חבר-הכנסת מ. נסים בדבר מתן תשובת שר במכתב, בדיון בהצעות חוק של חברי-הכנסת

היו"ר י. ישעיהו: אקריא לפניכם את מכתבו של חבר-הכנסת נסים אלי: "ביום כ"ה בכסלו שנה זו - 23.12.70, נימק חבר-הכנסת קרגמן את הצעת החוק הפרטית שלו: חוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב) (תיקון) תשל"ל-1970. בתום דבריו של חבר-הכנסת קרגמן קראה יושבת ראש הישיבה מכתב שקיבל יושב-ראש הכנסת משר העבודה, מר יוסף אלמוגי, בו נאמר כי נבצר מהשר לבוא לישיבת הכנסת והוא מבקש להודיע למליאת הכנסת כי אין לו התנגדות שהצעת החוק של חבר-הכנסת קרגמן תועבר לוועדה. נראה לי, בכל הכבוד, כי דרך זו של תשובת שר במכתב ולא מעל בימת הכנסת נוגדת כל סדר פרלמנטרי תקין והיא עלולה לפתוח פתח להישנותם של מקרים כאלה ששרים תחת הופעה אישית ישיבו במכתבים - דבר שאינו לכבודו של הבית. אני מבקש להעלות עניין זה על סדר יומה של ועדת הכנסת בהקדם על-מנת שיהא ברור כי מקרה זה לא יהווה נוהג בכנסת."

זכור לי שנשלח מכתב ליושב-ראש הכנסת מראש הממשלה, בימי שפרינצק המנוח. היושב-ראש הקריא את המכתב מעל דוכן הכנסת והיתה התרגשות רבה בכנסת

מ. נסים:

על דרך זו של תשובה. זו הפעם השנייה ששר שולח מכתב ומבקש שיקראו אותו מעל בימת הכנסת. לי נראה הדבר כנוהג לא תקין במיוחד כאשר מדובר בהצעה לסדר-היום של חבר-הכנסת. השר יכול לבקש חבר ממסלה, או חבר כנסת שיעלה במקומו על בימת הכנסת וימסור דבריו, אין צורך במכתב.

לא הייתי רוצה שנחליט החלטה חזתכת בענין זה. שתחסום את הדרך לחלוטין בפני אפשרות כזאת, מחשש שנבצר מהשר להיות נוכח בכנסת. חבר-הכנסת נסים מציע שוועדת הכנסת תחליט החלטה כדי שמקרה זה לא יהווה נוהג בכנסת.

מ. נסים:
כיוון שנכחתי באותה ישיבה קלטתי רחשים שהודך בה נהג שר העבודה היא דרך מקובלת ומובנת מהתקנון. לפי תקנה 111(ב) של תקנון הכנסת ישנה אפשרות שהממשלה לא נוקטת עמדה בהעברת ההצעה לוועדה. אם שר נוכח בכנסת ורוצה לנקוט עמדה - תבוא עליו ברכה; איננו נוכח - אל ישלח מכתב.

נוסח מכתבו של השר אלמוגי היה כזה:
"מפאת התחייבויות קודמות ייבצר ממני להשתתף בדיון. אודה לך באם תודיע בשמי כי הנני מסכים להעביר את הצעת החוק לדיון בוועדה".
השאלה צריכה להיות אם יושב-ראש הישיבה צריך לקרוא את המכתב מעל בימת הכנסת. נוסח המכתב לא לכבודה של הכנסת. אם לשר כה חיוני להיות נוכח בישיבה הוא יכול לבקש לדחות את הנושא, או לבקש שר אחר או חבר כנסת שישב במקומו. יושב-ראש הישיבה צריך היה לומר שהממשלה תומכת או מתנגדת להצעה ולא לקרוא את המכתב מעל בימת הכנסת. תשובת שר במכתב בדיון בהצעות חוק של חברי-הכנסת אינה לכבוד הכנסת.

ח. ליאור: היה תקדים בענין זה.

מ. נסים:
אם היה תקדים אני מבקש עתה שוועדת הכנסת תקבע שנוהג זה לא יהווה תקדים ושנוהג כזה לא יקויים בכנסת. אינני מבקש לתקן את התקנון, אלא שתקבל החלטה מטעם ועדת הכנסת; אם אין הדבר בגדר תקדים מבקש אני שהוועדה תחליט שתשובות של שרים תיפתנה מעל בימת הכנסת מפי השר ולא באמצעות מכתב.

י. נבון:
אני חושב שנוסח המכתב פגע יותר מאשר עצם כתיבת המכתב לכנסת. אני מעדיף יותר שהשר מופיע ומודיע הודעתו מעל בימת הכנסת, או שמבקש משר אחר או מחבר כנסת להודיע הודעה בשמו. אינני חושב שהמכתב כשלעצמו פהווה זלזול כל כך חמור בכנסת.

אנינני מציע לקבל את הצעת חבר-הכנסת נסים. אפשר לפנות לשר אלמוגי ולומר לו שלא רצוי לנהוג כך, כי יש באפשרותו לבקש משר אחר בממשלה לדבר בשמו, או אפילו לבקש חבר-כנסת שימסור הודעתו. זהו נוהג שלא רצוי לכתוב אותו. נכון שאין זו עמדה חד משמעית ולא הייתי רוצה שהיא תהיה חד משמעית, כי יכול להיות מקרה נדיר ששר כותב מכתב במקום להופיע בכנסת ואין זה כל כך מעליב.

ח. ליאור:
מקרה דומה היה ב-1968 לגבי הצעת חוק פרטית של חבר-הכנסת לשעבר יוסף שופמן. יושב-ראש הישיבה, חבר-הכנסת כרלין, הודיע ששר העבודה תומך בהעברת הצעת החוק לוועדה. יכול להיות, במקרה זה, אילו ישב יושב-ראש ישיבה אחר הנא לא היה מקריא את תוכן מכתבו של השר, אלא מודיע שהשר תומך בהצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה.

מ. ביבי:
אנינני רוצה לראות במקרה זה תקדים, אך יחד עם זאת אנינני שולל נוהג זה, כי יכול להיות מקרה שהשר מבחינה אובייקטיבית אינו יכול לבוא. אי-אפשר לאנוס שרים; אני סבור שאי-אפשר לומר שאם השר אינו נוקט עמדה הוא יכול לא לבוא, ואם הוא כן נוקט עמדה הוא חייב לבוא. פידוש זה אינו מתיישב אצלי; אנינני מקבל את התיזה הזאת שאם הממשלה או השר רוצים הם יכולים לדרוש משר אחר שידבר בשמם. קרה ששרים אחרים אינם יכולים להופיע. אפשר להשאיר את הפתח הזה כל עוד השימוש בו יהיה מצומצם ביותר ושלא ייהפך לשיגרה - דק במקרים יוצאים מן הכלל.

מ. ביבי:

אני סבור שלא בצורה זו צריך היה שר העבודה לנהוג, אלא היה עליו לבקש את חבר-הכנסת שהעלה את ההצעה למסור בשמו לכנסת כי אין לו התנגדות להעברת ההצעה לוועדה, וזאת ללא התערבות יושב-ראש הישיבה.

ג. ארזי:

חשוב שהשר יהיה נוכח כדי שישכנע את חברי-הכנסת לתמוך בהצעתו, ואולי אף להשתכנע על-ידי נימוקים של חברי-הכנסת ולהוריד את הצעתו. אינני גורס שכתובת מכתב היא הדרך הנכונה, כל שכן אינני מקבל את הדעה שחבר-הכנסת המציע את הצעת החוק יהיה השליח של השר וימסור מעל בימת הכנסת את הודעת השר.

אינני מציע שנקבל עתה החלטה כלשהי. נסתפק בכך שהעניין הועלה לדיון בוועדה ונדון בו לגופו כאשר נדון בפרק הצעות חוק פרטיות של חברי-הכנסת.

א. רזיאל-נאור:

אינני מקבלת את הטיעון שהיו תקדימים בעניין זה. טוב טעם קודם לדעת. היה מקרה חריג וגם המקרה החריג לא התקבל באהדה על כל חברי-הכנסת ואין זה צריך להיות תקדים. גם מבחינת פרלמנטריות אין נוהג זה טוב: היום יכתבו מכתב נאה, מחר ישלחו פתק, מחרתיים יתקשרו טלפונית ולאחר מכן בכלל לא יענו.

בשלב זה אין צורך לקבל החלטה חד משמעית. אני מציעה שנעביר את הפרוטוקול לידיעת השרים בממשלה.

א. זילברברג:

אני מציע שנעביר את הבירור בנושא זה לידיעת השרים. לגבי עצם העניין אין ויכוח. כאשר השר נוכח באולם הוא יכול לשכנע ולהשתכנע על-ידי החברים וזה חשוב.

היו"ר י. ישעיהו:

אני מציע לקבל את הצעת חברת-הכנסת רזיאל-נאור בשינוי קל: את הפרוטוקול נעביר לתשומת ליבם של יושב-ראש הכנסת והסגנים, שאין לעודד מקרים דומים כאלה בעתיד. אם יושב-ראש הכנסת והסגנים מקבלים מכתב משר הם אינם חייבים לקרוא את המכתב מעל דוכן הכנסת, אלא יתייקו את המכתב בתיק, לדעתו של יושב-ראש הכנסת והסגנים ידעו שעמדתה של הוועדה היא שאין לעודד נוהג זה של מתן תשובה במכתב בדיון על הצעות חוק של חברי-הכנסת, בכך איננו חוסמים את הדרך בפני מקרים יוצאים מן הכלל. דרך זו אינה רצויה מבחינת הטעם הטוב והסדר הפרלמנטרי. אם יושב-ראש הכנסת והסגנים ירצו להעביר את עמדת הוועדה לממשלה הם יכולים לעשות כטוב בעיניהם.

הוחלט:

להעביר את הפרוטוקול לידיעת יושב-ראש הכנסת והסגנים ולתשומת ליבם שאין לעודד נוהג זה של מתן תשובת שר במכתב בדיון בהצעות חוק של חברי-הכנסת.

הישיבה נבעלה בשעה 14.15.